

MODERNISMO EN FERROL

○ MODERNISMO EN GALICIA E EN FERROL

Aínda que os comezos do Modernismo ou Art Nouveau hai que buscalos na figura de Morris e o seu "Art and Crafts" de metade do século XIX, que profundaba no estilo artesanal e creativo fronte á industrialización e á estandarización dominantes, en Galicia este estilo entrou cun leve retraso dun par de décadas, xa iniciado o século XX. É por este feito polo que o Modernismo en Galicia nunca se expresou en formas puras, senón eclécticas, utilizando formas clásicas ou do século XIX, e engadíndolle melloras técnicas e rasgos ornamentais modernistas. Contamos cun bo número de focos importantes deste tipo de arquitectura en Ferrol, pero tamén noutros puntos de Galicia como A Coruña, Vigo, Santiago de Compostela, así como mostras más illadas en Sada, en Corcubión, en Ribadeo, no Grove, etc.

No caso de Ferrol, é posible falar dun sistema urbanístico único. O barrio da Magdalena fusiona nun mesmo espazo o racionalismo urbano da época ilustrada e as construcións modernistas do século XX. As novas construcións deste estilo, levantadas fundamentalmente entre os anos 1900 e 1925, integráronse no contexto orixinal e dotaron ao barrio dun singular engadido, cuxa característica fundamental é a importancia que lle deron os arquitectos á galería, non só na utilidade material (como protección térmica, zona de transición e de funcionalidade de uso), senón tamén como un singular elemento decorativo da fachada.

RUTA POLO MODERNISMO FERROLÁN

A ruta propón un percorrido polas principais manifestacións artísticas do modernismo na cidade, partindo dende o Dispensario Antituberculoso da rúa do Sol e rematando na Casa Vázquez, na rúa Pardo Baixo, aínda que tamén se pode facer o percorrido á inversa. En total descubriranse arredor de 20 edificios ao longo da cidade, dos cales unha gran maioría son da autoría de Rodolfo Ucha Piñeiro, máximo expoñente do modernismo na cidade, na que exerceu como arquitecto municipal na primeira metade do século XX. Os edificios cuxa autoría corresponde a Ucha están sinalizados nas fachadas. Este percorrido servirá tamén para salientar a súa prolixa aportación á arquitectura da cidade, así como a singularidade que imprimía a cada unha das súas obras.

1

2

3

Dispensario Antituberculoso: rúa Sol 26

Obra moi singular, distribución central en planta, elevación dun corpo para a iluminación natural da sala de espera e tratamiento diferenciado e ornamental das fachadas. Fusiúnanse formalmente esquemas utilizados para este tipo de instalacións con elementos modernistas da época. O autor da obra foi o arquitecto Julio Galán Carvajal. Realizouse entre 1908 e 1911.

Cociña Económica: rúa Rubalcava 29

Construcción de planta baixa, con cuberta a dúas augas inspiradas ás mansardas francesas, destacando o colorido cálido dos seus paramentos e a distribución simétrica dos seus vans. Á altura da porta principal, levántase un corpo sobre a cuberta cunha simple función decorativa. A obra executouse durante a primeira década do século, o autor é Rodolfo Ucha.

Casa Rodríguez Fernández: rúa Rubalcava 55

Unha única vivenda familiar artellada por medio do baixo e o primeiro andar, segundo os esquemas propios da época. A fachada responde a un esquema modernista sinxelo, salienta o decorativo piñón. A obra realizouse en 1912 e o seu autor foi Rodolfo Ucha Piñeiro.

4

Rúa Concepción Arenal 53

Edificación de dúas plantas que aproveita ao máximo o espazo dispoñéndose sobre unha planta cuadrangular. A característica fundamental da fachada é a aparición das galerías e a utilización do ferro forxado para os balcóns da fronte, lucidos cunha capa de pintura negra. Na parte superior da cuberta levántase unha bufarda con tellado a dúas augas. Esta obra foi realizada a comezos de século por Rodolfo Ucha Piñeiro.

5

Casa Pereira: rúa María 172

Salienta a liberdade compositiva da fachada que contrasta cos sistemas compositivos habituais e coa rixidez propia dos esquemas tradicionais da distribución en planta. Un estilo traballado modernista nos miradoiros, galerías e varandas, influenciado polas obras de Gaudí en Barcelona. Na construcción chama poderosamente a atención a articulación dos tres vans da súa fachada tradicional. A obra pertence a Rodolfo Ucha Piñeiro e foi elaborada nos anos 1912 e 1913.

6

Rúa Dolores 77

Clásica construcción modernista, de dúas alturas, distribución simétrica de espazos e de vans. Gran concentración ornamental na fronte, substitución de galerías por balcóns encalados, a estrutura dos antepeitos da súa varanda é de ferro forxado, revestida en negro contrastando co branco do balcón. Utilización de cores fortes e complementándose na disposición da fachada. Sorprenden os piñóns que acubillan os tres vans da planta superior. A obra foi realizada por Rodolfo Ucha en 1916.

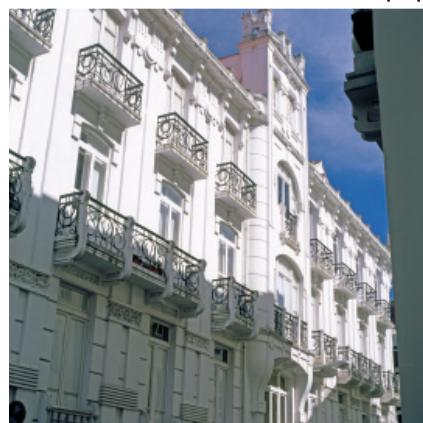
Casa Pereira 2: rúa Dolores 64

Sobre unha clásica parcela, a edificación aplica unha execución de traballado deseño modernista na súa fachada, acentúase a verticalidade coa articulación de miradoiros e ventás, cada elemento individualizado e particular destilando unha personalidade e trazo propio. Rodolfo Ucha é o arquitecto que proxecta esta edificación de 1912 a 1915.

7

Fonda Suíza: rúa Dolores 67

Localizada na clásica parcela en esquina, concíbese como a ampliación da antiga fonda. Introdúcese un muro de carga intermedia para o posterior levantamento de dous andares con táboas de carballo. Na fachada obsérvase un traballado deseño dos antepeitos e das varandas utilizando ferro forxado e formigón. A Fonda Suíza é obra de Rodolfo Ucha Piñeiro e está datada entre 1909 e 1910.

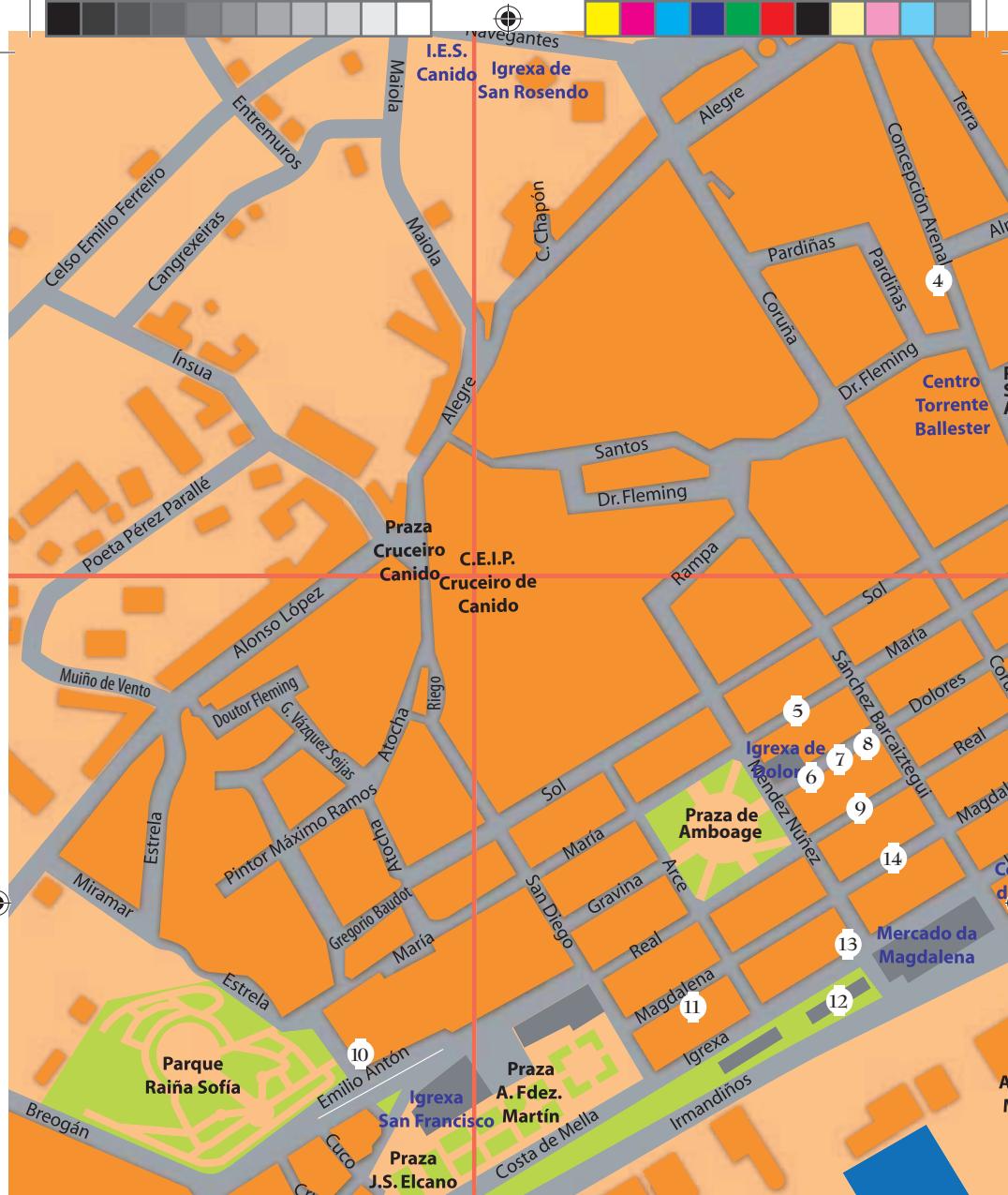
8

9

Casa Rodríguez Trigo: rúa Real 146

A edificación ocupa dúas parcelas opostas, por iso a disposición compositiva da mesma alónxase dos esquemas tradicionais. A estrutura formal das fachadas, con galerías, miradoiros e varandas, está proxectada baixo o estilo modernista pero seguindo as pautas tradicionais utilizadas no Barrio da Magdalena. Edificación que corresponde á autoría de Rodolfo Ucha e está datada entre 1914 e 1915.

PERCORRIDO:

- 1 Dispensario Antituberculoso: rúa Sol 26
- 2 Cociña Económica: rúa Rubalcava 29
- 3 Casa Rodríguez Fernández: rúa Rubalcava 55
- 4 Rúa Concepción Arenal 53
- 5 Casa Pereira: rúa María 172
- 6 Rúa Dolores 77
- 7 Casa Pereira (2): rúa Dolores 64
- 8 Fonda Suiza: rúa Dolores 67
- 9 Casa Rodríguez Trigo: rúa Real 146
- 10 Casa Antón: rúa Pintor Imeldo Corral 18

-
- 11 Rúa Magdalena 213
 - 12 Pescadería: rúa Igrexa s/n
 - 13 Rúa Méndez Núñez 1
 - 14 Correo Gallego: rúa Magdalena 186
 - 15 Casa Romero: rúa Magdalena 119
 - 16 Casa Brañas: rúa Real 125
 - 17 Casa Munduate: rúa Magdalena 61
 - 18 Rúa Magdalena 82
 - 19 Casa Bruquetas: rúa Igrexa 4
 - 20 Casa Vázquez: rúa Pardo Baixo 25

Casa Antón: rúa Pintor Imeldo Corral 18

Edificio moi singular e orixinal que se destinou a vivenda unifamiliar. Dispuxo a súa distribución de espazos en tres plantas, unha planta baixa para a vida diurna e outras dúas nos altos para a noite. Deséñanse na fachada elementos singulares como os miradoiros na esquina, as bufardas do ático, ou a pérgola da entrada que axudan co seu estilo modernista a materializar esa orixinalidade. Gran proxecto de Ucha entre os anos 1918 e 1919.

10

11

Rúa Magdalena 213

Construcción que respecta á perfección o sistema estrutural visto na maioría das edificacións modernistas da cidade. Planta cuadrangular, de tres alturas, disposición das galerías na fronte das plantas, na primeira delas comparten o espazo co balcón.

Utilización de ferro forxado con motivos xeométricos na balconada. Na cuberta levántase un novo corpo en forma de bufarda francesa. Construíuse durante os primeiros anos do século XX e foi deseñada por Rodolfo Ucha Piñeiro.

12

Pescadería: rúa Igrexa s/n

Pavillón rectangular de cuberta de zinc e armaduras metálicas, cunha elevación para permitir a ventilación. Salienta a comodidade no acceso e a hixiénica disposición dunha fonte no medio. O traballado estilo modernista das fachadas perdeu calidade no momento da súa tardía construcción, debido ao aumento das dimensións. O autor foi Rodolfo Ucha, nun longo proceso de construcción, xa que se prolonga desde 1910 ata 1923.

Rúa Méndez Núñez 1

Edificación que ocupa a parcela dunha esquina da mazá. Destaca a verticalidade que acadan as súas plantas. Na fachada articúlanse distintos vans cos seus respectivos balcóns de estrutura en ferro forxado. É admirable a fusión de liñas curvas con liñas rectas na súa composición. Esta obra foi deseñada e construída durante os anos vinte polo arquitecto Rodolfo Ucha Piñeiro.

13

14

Correo Gallego: rúa Magdalena 186

Ampliación e reforma dun antigo negocio, que se corresponde co soto e o baixo. Estas parcelas constitúen os estilos más frecuentes do Ensanche. Fachada de tres vans, valórase o custoso deseño dos capiteis e ferros forxados que personalizan a edificación. A obra é deseñada por Rodolfo Ucha Piñeiro nos anos 1912 e 1913.

15

Casa Brañas: rúa Real 125

Escasa dimensión da planta, parcela localizada nunha esquina e unha única vivenda distribuída entre dous andares. Os miradoiros, as varandas e as galerías son realizadas en madeira e ferro forxado por bos artesáns, cun deseño modernista seguen os esquemas habituais de composición. Rodolfo Ucha realiza esta obra entre 1913 e 1914.

17

Casa Romero: rúa Magdalena 119

Agrúpanse dous tipos de parcelas clásicas: dúas en esquina e unha intermedia. Para a construcción utilizanse táboas de piñeiro de tea. A carón da tradicional distribución da planta, contrasta a dinámica articulación introducida polo gran número de fiestras e miradoiros cun elaborado deseño modernista observado ata nos seus últimos detalles. Rodolfo Ucha Piñeiro proxecta esta obra entre 1909 e 1910.

16

Casa Munduate: rúa Magdalena 61

O compoñente máis destacado, desde o punto de vista modernista da edificación, está no deseño das carpinterías e os ferros forxados, xa que no restante se respecta a tipoloxía tradicional destas casas: as dimensións da parcela, a composición dos diferentes corpos da fachada e o prototipo de distribución en planta propia destas edificacións. O arquitecto desta obra é Rodolfo Ucha Piñeiro e foi realizada en 1910.

Rúa Magdalena 82

Típica construcción modernista, destaca a altura acadada polas súas tres plantas. Xogo de simetrías na distribución de espazos, predominio de galerías, utilización de madeira encalada e de ferro forxado. O más salientable desta composición arquitectónica é a luminosidade que emana e o seu afán por acadar un aspecto de renovación estilística. Obra realizada durante a segunda década do século XX polo arquitecto Rodolfo Ucha Piñeiro.

18

19

Casa Bruquetas: rúa Igrexa 4

A intervención consiste na introdución dunha galería no segundo andar e a elevación dun terceiro, tamén con galería de corredor.

O deseño modernista en madeira e cristal consegue unha profunda transformación do carácter na construcción. Séguense os esquemas habituais de distribución na planta para parcelas de poucos metros. Obra do arquitecto

Rodolfo Ucha Piñeiro entre 1912 e 1914.

20

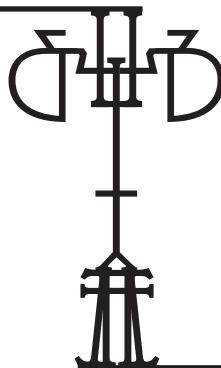
Casa Vázquez: rúa Pardo Baixo 25

Elevación dun segundo e terceiro andar, fachada con novas galerías e reforma dos miradoiros existentes, de estilo modernista, cunha variación total do carácter que tivo o edificio. O autor é Rodolfo Ucha Piñeiro e a materialización da obra tivo lugar entre 1913 e 1914.

OFICINA DE TURISMO

Rúa Magdalena, 56
15402 - Ferrol
981 944 272

Ferrol

Concello de Ferrol
TURISMO

www.ferrol.es

Dep. Legal:

Produce: Item-agá, fotografía: Ovidio Aldeguende, textos (fuente): Ferrol Metrópoli.